

Karybos tyrinėtojo knygoje – grūdinanti karo realybė

Gegužės 15 dieną Kupiškio viešojoje bibliotekoje pristatyta kauniečio istoriko, karybos tyrinėtojo, septynių knygų autoriaus Giedriaus Petkevičiaus kūryba.

Apie tai kalbėjo pats rašytojas. Pokalbio dingstis – ir dvi naujos knygos „Diena, kai jie ateis“ ir „Diena, kai jie ateis. Pabaiga“.

Banguolė
ALEKNIENĖ-ANDRIJAUSKĖ

APIE SAVE, KNYGAS IR HUMORĄ KARE

G. Petkevičius tvirtino, kad

Karo tyrinėtojas, rašytojas Giedrius Petkevičius (dešinėje) savo kūrybą pristatė ir kupiškėnams. Autorės nuotrauka

kratosi karybos eksperto etiketės. Save laiko karo tyrinėtoju. Neseniai keistai jautėsi pavadintas rašytoju, bet išleido septynias knygas ir apsipranta su šiuo titulu.

G. Petkevičiaus kūryboje atsiskleidžia karo beprasmybė ir žmonių patirtis ekstremaliomis sąlygomis.

Pasak autoriaus, ankstesnės knygos „Didžiųjų karų paslaptys“, „Karo žmonės“, „Karo anatomija“ ir „Kruvinos saulėgrąžos. Rusijos-Ukrainos karo dienoraštis“ įvardijamos kaip mokslo populiarinimo knygos.

Nukelta į 2 p.

Kupiškėnų mintys

Antradienis, 2025 m. gegužės 20 d.

Karybos tyrinėtojo knygoje – grūdinanti karo realybė

Atkelta iš 1 p.

„Mano kalboje bus šiek tiek humoro. Jo nevensiu, rašydamas apie karą, karius. Manęs kartais paklausia, kodėl taip darau, ar kas juokauja kare. Tada man norisi tiesiog įjungti „YouTube“ ar eilines žinias ir parodyti, kaip ukrainiečiai šoka. Kartais juokauja, anekdotus skaldo vykstant artilerijos apšaudymui ar skraidant rusų lėktuvams“, – teigė rašytojas.

Jis sakė, kad dvi naujos knygos „Diena, kai jie ateis“ ir „Diena, kai jie ateis. Pabaiga“ iš esmės skiriasi nuo ankstesnių savo žanru, specifiškai. Čia grožinė literatūra, pirmi jo romanai.

„Kaip pristatinti romaną? Atsisėdęs Petkevičius prie stalo, kažką sumąstyti, fantazavo ir parašė. Nes iš principo juk taip ir yra. Nesileisčiau į visas smulkmenas, kaip reikėjo sumąstyti, kad tas mąstymas būtų šiek tiek panašesnis į realybę ir nesikirstų su akivaizdžiais faktais. Visose knygose minima daug konkrečių geografinių vietovių, tam tikros laiko skalės ir panašiai“, – apie kūrinių virtuvę kalbėjo rašytojas ir pasidžiaugė, kad maždaug prieš keturias valandas pasirašė sutartį su leidykla „Alma littera“ dėl šių romanų tęsinio, kuris turėtų pasirodyti 2026 metais. Tai turėtų būti pirmo jo knygų trilogija. „Karo amžius“ – toks darbinis trečio romano dalies pavadinimas.

NUO VAIKIŠKŲ ŽAIDIMŲ

G. Petkevičius sakė, kad nėra profesionalus karybos žinovas, bet karyba jo širdyje buvo nuo mažų dienų.

„Dabar karo tema populiari. Visi apie tai kalba. Galima sakyti, kad Lietuvoje kone visi tapo karybos ekspertais, kaip ir krepšinio treneriais. Aišku, čia pokštai. Teisybė, kad maži berniukai dažnai žaidžia karą bėgiodami su žaisliniais šautuvėliais. Šiandien jaunimas gal šauda, gauda ir žaisdami kompiuterinius žaidimus. Vėliau domėjimasis šiais dalykais dažnai baigiasi. Tie, kuriems tai nesibaigia, nueina į kariuomenę, policiją ar kitokią jėgos struktūrą. Tie, kurie ten nenuieina, bet neišauga iš domėjimosi karu, būna panašūs į mane. Nėra profesionalūs kariškiai, bet iš savo galvos negali išmesti karybos. Taip ir man nutiko“, – pasakojo apie save svečias.

G. Petkevičius rimčiau susidomėjo karyba, kai 1990 metų lapkričio 23 dieną gimtajame Kaune, Karo muziejaus sodelyje, pamatė pirmą Lietuvos karių rikiuotę. Baigęs mokyklą studijavo Vytauto Didžiojo universitetė istoriją. Visi kursiniai darbai buvo iš karybos istorijos. Diplominis darbas – iš karybos istorijos. Taip įgijo šios srities teorijos pagrindų. Vėliau praktinių įgūdžių gavo tapęs savanoriu. Krašto apsaugos savanorių pajėgose praleido beveik šešerius metus.

„Taigi praktiškumas, ginklų valymas ir visi kiti dalykai man ne iš nuogirdų pažįstami. Dabar esu gynybos temomis rašantis žurna-

Giedrius Petkevičius knygų skaitytojams dalijo autografus. Banguolės Alekniėnės-Andrijauskės nuotrauka

listas ir turiu akreditaciją Krašto apsaugos ministerijoje. Būna nemažai vizitų į tam tikrus dalinius. Negaliu jų viešai įvardyti. Po to būna „off record“ susitikimai su krašto apsaugos ministru, kai pakviečiami keli žmonės. Jie gali klausti, ko nori. Bet viešinti, apie ką kalbėta, irgi nieko negali. Bet savo paties supratimui rašant apie karus tai labai geras dalykas“, – tvirtino rašytojas.

TAS PATS, TIK SKIRTINGAIS PAVIDALAIS

Pasak jo, kiekvienas istorikas turi mėgstamą savo laikotarpį. Mėgstamiausias istorinis G. Petkevičiaus laikotarpis XX a. ir XXI a. iki šių dienų.

Rašytojo nuomone, XX a. yra šiuolaikinės karybos tėvas, motina, pramotė, nesvarbu, kaip pavadinsi. Tai yra tai, ką matėme šiame amžiuje. Galima pamatyti lygiai taip pat, tik šiek tiek skirtingais pavidalais ir dabarties kovos laukuose. Pvz., matome tanką. Jis atsirado būtent Pirmajame pasauliniame kare. Jeigu matome kulkosvaidį, net jei matome spygliuotą vielą, ji atsirado šiek tiek anksčiau, bet masiškai kare taip pat panaudota. Visos šarvuotos technikos taktikos ir panaudojimas, aviacija, radijo ryšys, cheminis ginklas – šie ginklai ir šandien naudojami. Ko nematome, kas dar naudota? Pvz., kavalerija, diržabliai, nors jie dar egzistuoja. Antai kariūnus ant arklių labai retai, bet dar galima pamatyti paraduose.

Vienoje savo knygų G. Petkevičius rašo apie paskutinę kavalerijos ataką per Antrąjį pasaulinį karą, kai italai atakavo, taip pavadinkime, rusus Rytų fronte.

„Taigi XX a. ir XXI a. mane ištis traukia, nes tu jauti karybą. Nesvarbu, kad karo veiksmus matai televizoriaus ar kompiuterio ekrane. Visa tai labai arti ir suvokiama. Juolab kad palyginti visai neseniai mirė paskutinis Pirmo pasaulinio karo veteranas“, – kalbėjo svečias.

NAUJO LITERATŪROS ŽANRO PRADININKAS

G. Petkevičius plačiau papasa-

kojo apie knygas Ukrainos tema.

Knygos „Kruvinos saulėgrąžos“ antra dalis išleista tik elektroniniu formatu. Pasak rašytojo, LATGA išrenka kelias jo knygas trejus metus į skaitomiausių knygų dešimtukus bibliotekose, nes jis stengiasi taip rašyti, kad bet koks profesionalus kariškis, kurių begalę pažįsta, perskaitęs neturėtų prie ko prisikabinti nei techniška, nei taktiškai.

Jis taip pat stengiasi, kad paėmęs bet kurią jo knygą į rankas civilis, kuris šautuvą matė tik per televizorių, viską suprastų, bet tekstas nebūtų enciklopedinių faktų, datų, techninių žinių rinkinys. Romane karas, politika, meilė ir romantinė siužeto linija irgi persipynusios, nestinga visokių atspalvių humoro. Rašytojas pasidžiaugė, kad tai pasiseka padaryti.

G. Petkevičius sakė, kad pirmas jo dviejų dalių romanas priskirtinas karinio technotrilero, galima pavadinti karinės meilės trilerio, žanrui, tokio dar nebuvo Lietuvos literatūros istorijoje. Gal tai skamba pompastiškai, bet taip yra: Apie šiuolaikinę Lietuvą tokios knygos dar niekas neparašė.

Tiesia, anot rašytojo, Bernardas Gailius yra parašęs irgi grožinės literatūros kūrinių apie Lietuvos partizanus, bet veiksmas vyksta ne šiais laikais.

G. Petkevičius šio romano idėją puoselėjo apie trisdešimt metų. Ją inspiravo ne šiuo metu vykstantys karai, ne Ukrainos karas, o ankstyvoje jaunystėje pažintis su amerikietiška technotrilero žanro literatūra, koviniai filmai.

Rašytojo romanai iliustruoti nuotraukomis kaip dokumentinės knygos, o tai neįprasta. Nuotraukose realūs žmonės, geri rašytojo pažįstami kariškiai, kurie sutiko duoti savo nuotraukas.

„Laisvė brangiai kainuoja. Viensiem linkiu, kad mums nereikėtų tuo įsitikinti. Visgi jei nutiks taip, kad tapsime karo žmonėmis, tai noriu, kad žinotume, mokėtume, kaip reikėtų elgtis tokioje situacijoje, ir galimai laimėtume“, – taip apie savo kūrybos prasmę kalbėjo rašytojas.

Jis paskaitė keletą ištraukų iš savo naujų knygų, atsakė į renginio dalyvių klausimus, dalijo autografus.